

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายเฉลิมพล เอกอุรุ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๑/๒๕๕๖

เรื่องพิจารณาที่ ๖๔/๒๕๕๕

วันที่ ๓๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ มาตรา ๒๘/๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง บัญญัติว่า
“ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” บทบัญญัติดังกล่าวมีเจตนารมณ์
ที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย มิให้ต้องตกอยู่ในฐานะเป็นผู้กระทำความผิด
ก่อนที่จะศาลจะพิพากษาว่ามีความผิด โดยวางข้อสันนิษฐานในคดีอาญาไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย
ไม่มีความผิด ข้อสันนิษฐานดังกล่าว เรียกกกันว่า ข้อสันนิษฐานความบริสุทธิ์ (presumption of
innocence) ของจำเลยในคดีอาญา ซึ่งเป็นหลักการที่นานาประเทศล้วนยึดถือ ทั้งเป็นหลักสิทธิมนุษยชน
ที่มีการระบุไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (Universal Declaration of
Human Rights) ข้อ ๑๑ (๑) ว่า “ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่าทำผิดทางอาญามีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐาน
ไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาโดยเปิดเผย ซึ่งตนได้รับ
หลักประกันบรรดาที่จำเป็นสำหรับการต่อสู้คดี” และในข้อ ๑๔.๒ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วย
สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR)
ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีว่า “บุคคลทุกคนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา ต้องมีสิทธิได้รับการสันนิษฐานว่า
เป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ตามกฎหมายได้ว่ามีความผิด”

สำหรับพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยมีเจตนารมณ์เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อย ศีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณีอันดีของชาติ จากบุคคลที่ประกอบกิจการสถานบริการบางประเภทซึ่งอาจดำเนินการไปในทางกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมของประชาชน และจัดให้มีการแสดงเพื่อความบันเทิงในสถานบริการนั้น ๆ ไม่เหมาะสมเป็นเหตุให้เยาวชนเอาเยี่ยงอย่างจนประพฤติดัวเลื่อมทรามลง จึงเป็นการสมควรที่จะออกกฎหมายควบคุมสถานบริการนั้น ๆ รวมทั้งการแสดงด้วย โดยมีบทกำหนดโทษหากมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้ และสำหรับกรณีนิติบุคคลกระทำความผิด มีบทบัญญัติให้กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลเป็นตัวการร่วมกระทำความผิดกับนิติบุคคลตามมาตรา ๒๘/๔ ที่บัญญัติว่า ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งได้รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น

พิจารณาแล้วเห็นว่า ในส่วนที่บทบัญญัตินี้กำหนดให้กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เป็นการวางข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ถ้านิติบุคคลกระทำความผิด บุคคลเหล่านี้ก็กระทำความผิดด้วย เป็นการสันนิษฐานความผิดของจำเลยโดยใจทกไม่จำต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำหรือเจตนาของจำเลยว่าร่วมกระทำความผิดกับนิติบุคคลอย่างไร คงพิสูจน์แต่เพียงว่านิติบุคคลกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และจำเลยเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นเท่านั้น ภาระการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ตกเป็นของจำเลยที่จะต้องพิสูจน์ว่าการกระทำของนิติบุคคลนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการสันนิษฐานความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาโดยอาศัยสถานะของบุคคลเป็นเงื่อนไข จึงเป็นการตรงกันข้ามกับหลักข้อสันนิษฐานความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา ที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง

จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ มาตรา ๒๘/๔ เฉพาะในส่วนที่สันนิษฐานให้ถือว่ากรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้ร่วมกระทำผิดกับนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย โดยไม่ปรากฏว่ามี การกระทำหรือเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น ขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง เป็นอันใช้บังคับมิได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

นายเฉลิมพล เอกอรุ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ